

cia (1973 r.) i 75-lecia (1997 r.) PTZ. Z okazji Jubileuszu 100-lecia PTZ przygotowany jest trzeci tom „Kart z dziejów Zootechniki Polskiej”, w którym zawarta zostanie działalność Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego w ostatnich dwudziestu pięciu latach. Bieżące informacje o działalności Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego zamieszczane są na stronie internetowej: <http://ptz.icm.edu.pl/>.

Przypadł mi w udziale honor wprowadzenia Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego w następne stulecie działalności. Jest to ogromny zaszczyt, ale i odpowiedzialność, nie tylko wobec członków Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, ale również całego środowiska związanego z hodowlą i chowem zwierząt. Wyzwaniem współczesnej zootechniki jest opłacalna produkcja żywności wysokiej jakości, upowszechnianie metod prowadzenia chowu i hodowli zwierząt gospodarskich zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, wymaganiami dobrostanu zwierząt i z wymogami ochrony środowiska, a także dbałość o właściwy społeczny wi-

zerunek hodowcy. Mam nadzieję, że działania podejmowane przez PTZ przyczynią się do dalszego rozwoju Zootechniki Polskiej.

Literatura: 1. **Luchowiec J.**, 2002 – Polskie Towarzystwo Zootechniczne im. Michała Oczapowskiego. Heureka – Problemy Społecznego Ruchu Naukowego, 8 (3-4): 95-108. 2. **Nowicka M.**, 1973 – Z dziejów Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego im. Michała Oczapowskiego. [w]: Karty z dziejów zootechniki polskiej na pięćdziesięciolecie (1922-1972) Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego im. Michała Oczapowskiego. Wyd.: PWRiL Warszawa. 3. **Staliński Z.**, 1997 – Polskie Towarzystwo Zootechniczne im. Michała Oczapowskiego w latach 1972-1996. [w]: Karty z dziejów zootechniki polskiej na 75-lecie (1922-1997) Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego im. Michała Oczapowskiego. Część II, lata 1972-1997. Wyd.: Polskie Towarzystwo Zootechniczne, Warszawa. 4. **Ziolecka A.**, 2022 – Najważniejsze wydarzenia w Polskim Towarzystwie Zootechnicznym w czasie 80-letniej działalności. Przegląd Hodowlany, 9: 5-9.

Prezes Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego
Prof. dr hab. Anna Wójcik

Spojrzenie na 100 lat hodowli zwierząt gospodarskich 1922-2022

Jędrzej Krupiński

Instytut Zootechniki – Państwowy Instytut Badawczy

Jubileusze stanowią swoisty fenomen kultury; świadectwo zapewne tylko ludzkiego poczucia upływu czasu, jego rzeczywistego i symbolicznego znaczenia. Niektórzy antropologowie kultury podają, że sam termin „Jubileusz” pochodzi od hebrajskiego „jobel”, co oznacza barana; nie jak można sądzić – zwierzę, ale jako pierwszy znak zodiaku. Słońce wchodząc w znak barana stanowi początek astrologicznej wiosny, nawiązując tym samym do cyklicznie odnawiającej się „natury”. Byłby więc jubileusz oznaczeniem, potwierdzeniem i osadzeniem w przestrzeni pomiędzy realnością codzienności a nieskończonością. Jest zatem w tym święcie Jubileuszu pierwiastek symboliczny, głęboka ludzka potrzeba utrwalenia tego, co niszczy upływ czasu, potrzeba przeciwstawienia się „vanitas” owemu obojętnemu poczuciu marazmu i daremności ludzkiej egzystencji. W wymiarze ludzkim Jubileusz pozwala nie tylko na złożenie symbolicznego hołdu Jubilatowi podjęcia próby utrwalenia jego wysiłku, pracy i zakresu oddziaływania, ale jest również czasem głębokiej refleksji. Jest to więc okres sumowania i bilansowania osiągnięć oraz porażek, czasu wykorzystanego i zmarnowanego. Szukamy

więc tego wszystkiego, co jest trwałym śladem naszych dokonań i zastanawiamy się w jakim stopniu nasze dokonania zostaną w pamięci.

Jubileusz 100-lecia Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego stwarza okazje do refleksji nad czasem przeżytym, jak również jest szansą do zastanowienia się nad działalnością Towarzystwa, z punktu widzenia prowadzenia eksperymentów i prac naukowych, kształcenia kadr, działań wdrożeniowych i upowszechnieniowych, ale również do spojrzenia na dokonane zmiany w hodowli zwierząt gospodarskich w Polsce.

Należy przypomnieć, że głównym celem Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, założonego przez wielu wybitnych przedstawicieli nauki, praktyki i administracji rolniczej było „podnoszenie hodowli przez prowadzenie i wspieranie naukowych badań biologicznych w zastosowaniu do hodowli zwierząt domowych, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień, mających służyć za podstawę do rozwiązywania pytań praktyki hodowlanej” (paragraf 2 statutu).

Powstanie Towarzystwa nastąpiło w czasach tworzenia zrębów odrodzonego państwa polskiego, po długich latach zaborów i niszczącej nie tylko gospodarkę I wojnie światowej. Dodatkowe zniszczenia i straty powstały w latach 1919-1920 w wyniku działań wojny bolszewickiej. Wspominam sytuację gospodarczą i polityczną tego okresu jako bardzo ważny czynnik, bo jak wówczas tak i dzisiaj sytuacja społeczno-gospodarcza, a przede wszystkim polityka wpływa również na poziom rozwoju hodowli zwierząt gospodarskich.

Na przestrzeni 100-letniej działalności Towarzystwa musimy wyróżnić cztery okresy, uwzględniające odmienne uwarunkowania dziejów naszego kraju pod względem suwerenności, zasięgu terytorialnego i orga-

nizacji państwa, a także sytuacji społeczno-gospodarczej i politycznej. Można nawet powiedzieć, że są to kolejne epoki obejmujące lata: I – 1922-1939; II – 1939-1945; III – 1945-1980; IV – 1980-2022. Ich omówienie stanowią odrębne części referatu, poprzedzone subiektywnym kalendarium wydarzeń istotnych dla rozwoju hodowli i roli oraz działalności Towarzystwa. W każdej części/rozdziale zaprezentowane będą dane dla dwóch skrajnych lat pokazujących zmiany, jakie zaszły i zachodzą w hodowli zwierząt gospodarskich w Polsce.

Należy jednoznacznie stwierdzić, że na przestrzeni upływających 100 lat zmiany te są wielkie i bardzo istotne. Świadczą o tym nie tylko wyniki produkcyjne, ale również skala i wartość eksportu polskiej żywności. Rodzą się jednak pytania, jaki jest poziom tej hodowli i udział polskiej myśli hodowlanej w porównaniu z innymi krajami? Jakie są koszty środowiskowe i społeczne naszych działań? Czy jesteśmy przygotowani do wyzwań, które

niesie ze sobą nie do końca sprecyzowane rolnictwo zrównoważone, Strategia „Od pola do stołu”, czy inne światowe dokumenty? Odpowiedzi wymaga pytanie, czy podejmujemy już wystarczające działania dla zapewnienia konkurencyjności hodowli zwierząt gospodarskich, produkcji niskoemisyjnej, zapewnienia dobrostanu, kwestii etycznych, jakości surowców i produktów, zrównoważonego łańcucha żywnościowego? Jak ma wyglądać hodowla zwierząt gospodarskich w Polsce przy założeniu 25% ekologicznych obszarów użytków rolnych? I jaka będzie rola Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego w następnym stuleciu?

**Tezy referatu plenarnego wygłoszonego 21 września 2022 roku podczas LXXXVI Jubileuszowego Zjazdu Naukowego Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego pt. „Hodowla i chów zwierząt w Polsce – od tradycji do nowoczesności – 100 lat Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego”.*

Challenges and perspectives for European livestock production: the supporting role of science and EAAP

Isabel Casasús

European Federation of Animal Science (EAAP), Rome, Italy
Animal Science Department, Centro de Investigación y Tecnología Agroalimentaria de Aragón (CITA), Zaragoza, Spain

LIVESTOCK FARMING IN EUROPE

Livestock production plays a major role in European agriculture, contributing 40% of the total agricultural output in 2018 (€172 billion). This output comes from 148 million pigs, 87 million head of cattle and 98 million sheep and goats, raised on more than 215,000 farms and employing 1.9% of the active population [10]. This is not homogeneously distributed across Europe, with France, Germany, Ireland, Spain, Italy and Poland as the major producing countries, Furthermore, 25% of these farms specialize in animal production, while 21% are mixed crop-livestock farms. These farm types are strongly associated with the locally available agricultural area and permanent grasslands, with different livestock species, products, and animal density [7]. This wide diversity is

reflected in the impact of and services provided by the various farming systems and in the fact that while they may face similar challenges, they will need specific system-tailored solutions.

CHALLENGES FOR ANIMAL FARMING

Livestock farming in Europe is currently facing several challenges. On the one hand there is a growing demand for high-quality, nutritious and safe animal-sourced food for a growing global population, expected to reach 9.7 billion by 2050 [23]. Animal products account for one-third of global human protein consumption, and therefore livestock is a major contributor to sustainable food security. The recent EAT-Lancet guidelines promoting a very limited amount of animal-source food, particularly red meat, in sustainable, healthy diets [22] have been the subject of much debate. They have been come under criticism from the nutritional point of view, but also with regard to the potentially positive environmental impact of properly managed livestock [15]. The impact of antimicrobial resistance on human health has been ascribed in part to the preventive or therapeutic use of antibiotics in livestock, but following the 'One Health' approach, reducing their use has been shown to be compatible with high productivity with adequate management practices [12].

On the other hand, both consumers and non-consumers want production to be resource-efficient and welfare- and environment-friendly. At the global level, livestock contributes significantly to achieving UN Sustainable Development Goals, specifically in food security and nutrition, economic development and livelihoods, animal and human health and environment, and climate and natural resources [16]. However, livestock is also responsible for 14.5% of anthropogenic greenhouse gas (GHG) emissions globally [11]. In the EU, the main sour-